«Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή» (Ἰωάν. ιδ' 6).

ΖΩΗ

«Τὰ ῥήματα, ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν, πνεῦμά ἐστι καὶ ζωή ἐστι» (Ἰωάν. ϛ' 63).

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ ΘΕΟΛΟΓΩΝ

Ἔτος ΚΕ'. | Ἐν Ἀθήναις τῇ 13 Ἀπριλίου 1935 | Ἀριθ. 1184

Η ΑΔΙΑΚΡΙΣΙΑ ΕΙΝΕ ΤΟ ΣΑΒΑΝΟΝ ΤΗΣ ΦΙΛΙΑΣ

Τὸ θάρρος, τὸ ὁποῖον σοῦ δίδει ἡ οἰκειότης, οὐδέποτε πρέπει νὰ μετατρέπεται εἰς ἀδιακρισίαν. Διότι ἡ ἀδιακρισία ἐπόμενον εἶνε νὰ σὲ κάμῃ ἐνοχλητικὸν καὶ νὰ ἀνοίξῃ δρόμον εἰς παρεξηγήσεις, αἱ ὁποῖαι θὰ ἀποτελέσουν τὸν τάφον τῆς φιλίας σου.

Ὁ φίλος σου ἔχει πιθανώτατα καὶ συγγενεῖς. Ἔχει γονεῖς. Ἢ ἔχει ἀδελφούς. Ἢ ἔχει σύζυγον καὶ τέκνα. Καὶ ἐὰν λοιπὸν ἡ ἀδιάκριτος συμπεριφορά σου δὲν σημειωθῇ ἀπὸ τὸν φίλον σου, θὰ παρατηρηθῇ ὅμως ἀπὸ ἐκείνους. Ὅ,τι δὲ ὁ φίλος σου ἔχει τὴν διάθεσιν νὰ σοῦ συγχωρήσῃ καὶ νὰ μὴ τὸ λάβῃ ὁλοτελῶς ὑπ' ὄψει, πιθανῶς ἐκεῖνοι θὰ τὸ ἐξετάσουν μὲ τὸ μικροσκόπιον, θὰ τὸ ζυγίσουν μὲ τὴν εὐπαθεστέραν ζυγαριάν, θὰ τὸ ἐπικρίνουν, ἴσως καὶ θὰ τὸ παρεξηγήσουν, πιθανῶς καὶ θὰ τὸ ἐξογκώσουν. Καὶ θὰ ἀρχίσουν ἀμέσως τὰ σχόλια. Σχόλια ὄχι μόνον εἰς βάρος σου, ἀλλ' εἰς βάρος καὶ τοῦ φίλου σου. Ἴσως θὰ τὸν εἰρωνευθοῦν διὰ τὰ θαυμάσια πρόσωπα, μὲ τὰ ὁποῖα σχετίζεται. Πιθανῶς θὰ τὸν πειράξουν διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἐκλογῆς του. Ἐνδέχεται ὅμως καὶ νὰ τοῦ δημιουργήσουν ζητήματα. Εἰμπορεῖ εἰς τὸ τέλος καὶ νὰ τοῦ εἴπουν· ὁ κύριος αὐτὸς δὲν πρέπει νὰ πατήσῃ πάλιν ἐδῶ μέσα.

Τί θὰ γίνῃ, σὲ παρακαλῶ; Ὁ φίλος ἴσως δὲν θὰ σοῦ εἴπῃ τίποτε. Πιθανῶς καὶ νὰ σὲ ὑπερασπίσῃ. Ὅταν μάλιστα ἀκούῃ νὰ σὲ κατηγοροῦν, ἐνδέχεται καὶ νὰ συγκρουσθῇ μὲ τοὺς οἰκείους του. Εἰμπορεῖ ὅμως καὶ νὰ ὑποκύψῃ. Εἰμπορεῖ ἡ ἀδιακρισία σου νὰ ἔγινε καὶ εἰς αὐτὸν αἰσθητή. Ὁπότε πλέον τὸ συμπέρασμα, εἰς τὸ ὁποῖον καὶ ἐκεῖνος θὰ καταλήξῃ, θὰ εἶνε, ὅτι ὁ φίλος του τὸ ἐπαράκαμε καὶ ἤρχισε νὰ γίνεται ἐνοχλητικός. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ὅτιδήποτε καὶ ἂν συμβῇ, ἡ φιλία σας ἐκλονίσθη ἤδη καὶ ἡ ἀδιακρισία σου πρόκειται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς σάβανόν της.

Ἀλλ' οἱ οἰκεῖοι τοῦ φίλου μου μὲ δέχονται μὲ ἀνοικτὰς ἀγκάλας, θὰ μοῦ εἴπῃς. Ἡ παρουσία μου προκαλεῖ καὶ ἐκ μέρους αὐτῶν τὴν ἰδίαν ἐγκαρδιότητα, τὴν ὁποίαν καὶ ἐκ μέρους τοῦ φίλου μου. Μοῦ συμπεριφέρονται μὲ τὴν αὐτὴν οἰκειότητα, μὲ τὴν ὁποίαν καὶ ἐκεῖνος, καὶ δὲν κάμνουν διάκρισιν μεταξὺ ἐμοῦ καὶ ἐκείνου. Μὲ θεωροῦν ὡς τέκνον των, ὡς ἀδελφόν των, ὡς μέλος τῆς οἰκογενείας των.

Θαυμάσια! ἀλλ' ἀκριβῶς τώρα ἡ διάκρισις ἀποτελεῖ καθῆκον ἐξόχως ἐπεῖγον καὶ ἐπιβεβλημένον διὰ σέ. Διότι, φίλε μου, ἀπὸ τὴν οἰκειότητα αὐτὴν δὲν διατρέχει πλέον κίνδυνον μόνον ἡ φιλία σας. Διατρέχεις κίνδυνον καὶ σὺ ὁ ἴδιος. Διατρέχουν κίνδυνον καὶ ἐκεῖνοι. Διατρέχει κίνδυνον ἡ ὑπόληψις, ἡ τιμή, ἡ εὐτυχία τοῦ φίλου σου. Δὲν τὸ ἐννοεῖς; Ἐνθυμήσου, πόσα δράματα ἐδημιουργήθησαν εἰς τὰς οἰκογενείας ἐξ αἰτίας τρίτων προσώπων, τὰ ὁποῖα μὲ αἰσθήματα εἰλικρινοῦς φιλίας εἰσῆλθον εἰς αὐτάς. Δὲν παίζει ρόλον τὸ ἐὰν εἶσαι εἰλικρινὴς καὶ γνωρίζεσαι μὲ τὴν σύζυγον ἢ τὴν θυγατέρα ἢ τὴν ἀδελφὴν τοῦ φίλου μετὰ διαθέσεων πραγματικῶς ἀθώων. Ἀρκεῖ, ὅτι εἶσαι ἄνθρωπος. Καὶ ὡς ἄνθρωπος εὐκολώτατον εἶναι νὰ ὑποστῇς, χωρὶς καὶ σὺ ὁ ἴδιος νὰ τὸ καταλάβῃς, μεταστροφὴν καὶ διαστροφὴν αἰσθημάτων, τὴν ὁποίαν ποτὲ ἴσως δὲν θὰ ἐπερίμενες. Τὴν παθαίνεις, φίλε μου, χωρὶς νὰ τὸ θέλῃς, χωρὶς νὰ τὸ ἀντιληφθῇς. Καὶ τὴν παθαίνεις ἀσφαλῶς, διότι ἡ οἰκειότης παρασκευάζει διαρκῶς τὸ ἔδαφος καὶ διανοίγει ὁλονὲν πλατύτερα τὸν δρόμον. Πολλάκις δρόμον δι' ἀμοιβαῖον πάθημα καὶ ὀλίσθημα....

Ὦ! μία ἐπιφύλαξις, μία διάκρισις, μία ἀπόστασις εὐγενής, πόσα κακὰ εἰμπορεῖ νὰ προλάβῃ! Θὰ διατηρήσῃ πάντοτε τὴν οἰκειότητα τῆς φιλίας εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν τῆς ἀθωότητος. Θὰ καταστήσῃ εὔκολον τὴν προσοχήν, ἡ ὁποία ἀπαραιτήτως εἰς τὰς τοιαύτας σχέσεις πρέπει νὰ διατηρῆται διὰ νὰ μὴ ἐκτραπῇ ἡ οἰκειότης εἰς ἀτόπους καὶ ἀσέμνους ὑπερβολάς. Ναί, φίλε μου. Ἡ οἰκειότης σου πρέπει νὰ γνωρίζῃ φραγμούς. Πρέπει νὰ μὴ ὑπερπηδᾷ καὶ ὡρισμένα ὅρια. Ὄχι, δὲν πρέπει ποτὲ νὰ λησμονῇς τὴν χρυσῆν, τὴν θεόπνευστον συμβουλὴν τοῦ Σολομῶντος: «Σπάνιον εἴσαγε σὸν πόδα πρὸς σεαυτοῦ φίλον, μή ποτε πλησθεὶς σου μισήσῃ σε».

ΑΠΟΛΟΓΗΤΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

ΓΕΝΙΚΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΕΞΕΛΙΞΕΩΣ

Ἀλλὰ καὶ ἡ μετὰ τὸν σχηματισμὸν τοῦ γαστριδίου καταβολὴ τοῦ σώματος τοῦ ἐμβρύου γίνεται διαφόρως παρὰ τοῖς διαφόροις ζώοις[1]. Ἐνῷ δὲ ἤδη ἀπὸ τῆς

(1) Ρηγ. Νικολαΐδου ἔνθ' ἀνωτ. σελ. 113 καὶ ἑξῆς.

πρώτης στιγμῆς τῆς γονιμοποιήσεως αὐτῶν, τὸ σπέρμα τῶν ἰχθύων καὶ τὸ σπέρμα οἱουδήποτε θηλαστικοῦ ἀκολουθοῦσι διάφορον διαίρεσιν καὶ διάπλασιν(2), ἐν τούτοις οἱ ἐξελικτικοὶ εὑρίσκουσιν ὅτι τὸ ἔμβρυον τοῦ ἀνθρώπου ὁμοιάζει λίαν πρὸς τοὺς ἰχθῦς, ἅτε ἐμφανίζον, ὡς οὗτοι, βραγχιακὰς σχισμὰς καὶ τὴν αὐτὴν διάταξιν τῆς καρδίας καὶ τῶν ἀρτηριακῶν τόξων(3). Ἀλλ' αἱ βραγχιακαὶ σχισμαὶ μόνον τὸ φαινόμενον τῶν βραγχίων παρουσιάζουσι. Τὸ ὅτι δὲ τὸ νὰ φαίνηταί τι ὅμοιον πρός τι δὲν σημαίνει καὶ πραγματικὴν ὁμοιότητα, οὐδὲ νὰ εἴπωμεν παρίσταται ἀνάγκη. Πραγματικῶς δὲ αἱ ὡς βραγχιακαὶ σχισμαὶ καὶ βραγχιακὰ τόξα ὀνομασθεῖσαι καὶ χαρακτηρισθεῖσαι, οὔτε τὴν λειτουργίαν τῶν βραγχίων παρουσιάζουσιν εἰς οὐδεμίαν περίοδον τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἐμβρύου, ἀλλ' οὔτε κἂν ἐκ τῆς περαιτέρω διαμορφώσεως αὐτῶν προέρχονται τὰ καθ' αὑτὸ ἀναπνευστικὰ ὄργανα, ἀλλ' ὄργανα ἄλλα, ἅτινα κατὰ τὸ πλεῖστον οὐδεμίαν σχέσιν ἔχουσι πρὸς τὰ βράγχια ἢ τὰ καθ' αὑτὸ ἀναπνευστικὰ ὄργανα. Οὕτω κατὰ τὸν Νικολαΐδην ἐκ μὲν τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου βραγχιακοῦ τόξου διαπλάσσονται ἡ κάτω γνάθος καὶ ἡ προεκβολὴ τῆς ἄνω γνάθου, ἐξ ἧς ἐκπηγάζει ἡ προεκβολὴ τῆς ὑπερώας καὶ διάφορα μέρη τοῦ ὠτὸς (ἤτοι τὰ ὀστᾶ σφύρα, ἄκμων, ἀναβολεύς, ἔξω ἀκουστικὸς πόρος, τυμπανικὴ κοιλότης, ἡ εὐσταχιανὴ σάλπιγξ) καθὼς καὶ μέρος τοῦ ὑοειδοῦς ὀστοῦ, τοῦ χωρίζοντος τοὺς μῦς τοῦ τραχήλου ἀπὸ τῶν μυῶν τῆς στοματικῆς κοιλότητος. Ἐκ τοῦ τρίτου βραγχιακοῦ τόξου τὸ ὑπόλοιπον σῶμα καὶ τὸ μεῖζον κέρας τοῦ ὑοειδοῦς ὀστοῦ. Μόνον δὲ τὸ τέταρτον βραγχιακὸν τόξον κατέρχεται εἰς τὴν κοιλότητα τοῦ θώρακος, ἀλλὰ καὶ πάλιν χρησιμεύει μὲν ὡς ἔρεισμα τῶν ἀντιστοιχούντων ἀγγειακῶν τόξων (ἀορτῆς καὶ δεξιᾶς ὑποκλειδίου), γεννᾶται δ' ἐξ αὐτοῦ ὁ θύμος καὶ ὁ θυρεοειδὴς ἀδὴν(4). Πόσον δὲ αὐθαίρετος καὶ ἀστήρικτος τυγχάνει ὁ περὶ τῶν σχισμῶν καὶ τῶν τόξων, τῶν ὡσαύτως αὐθαιρέτως ἐπονομασθέντων βραγχιακῶν, ἰσχυρισμὸς τῶν ἐξελικτικῶν, κατανοεῖ τις, ὅταν ἐνθυμηθῇ, ὅτι καὶ ἐπὶ τῶν ἰχθύων, καθὼς καὶ ἐπὶ τῶν ἀμφιβίων συναντῶνται σχεδὸν πάντα τὰ ὄργανα ταῦτα, ἅτινα ἐν τοῖς ἐμβρύοις τῶν θηλαστικῶν σχηματίζονται ἐκ τῶν σχισμῶν καὶ τόξων τούτων. Τὰ τόξα ἄρα καὶ αἱ σχισμαὶ αὗται δὲν ἀποτελοῦσι κατ' οὐδένα λόγον βράγχια πραγματικά, ἀλλὰ καταβολήν, ἐξ ἧς προέρχονται ὄργανα κοινὰ καὶ ἐπὶ τῶν ἰχθύων καὶ ἐπὶ τῶν ἀνωτέρων θηλαστικῶν ἀπαντώμενα, ἄσχετα δὲ πρὸς τὰ ἀναπνευστικὰ ὄργανα.

(2) Τὸ ὠάριον τῶν θηλαστικῶν διαιρεῖται, ὡς εἴπομεν, καθ' ὁλοβλαστίαν, ἐνῷ τὸ τῶν ἰχθύων καὶ τῶν ἑρπετῶν καὶ τῶν πτηνῶν καθ' ἡμιβλαστίαν. Οὕτω τὸ συκόμορον ἀλλὰ καὶ ἡ βλαστικὴ κύστις εἶνε διάφορα παρὰ τοῖς θηλαστικοῖς καὶ διάφορα ἐπὶ τῶν ἰχθύων καὶ ἀμφιβίων. Ὡσαύτως διαφόρως γίνεται καὶ ἡ καταβολὴ τῶν βλαστικῶν δερμάτων.

(3) Ρ. Νικολαΐδου ἔνθ' ἀνωτ. σελ. 199.

(4) Ρ. Νικολαΐδου ἔνθ' ἀνωτ. σελ. 128.

Ὅλοι ὅσοι μελετοῦν τὴν «Ζωὴν» καὶ ὠφελοῦνται ἐξ αὐτῆς, ἔχουν καθῆκον νὰ συνιστῶσιν αὐτὴν καὶ εἰς ἄλλους, συντελοῦντες οὕτω εἰς τὴν εὐρυτέραν διάδοσιν τῶν χριστιανικῶν ἀληθειῶν. Τοιαύτη φροντὶς ἀποτελεῖ καὶ τὴν καλλιτέραν ἀντίδρασιν ἐναντίον τῆς ἐξαπλώσεως τῶν ἀνηθίκων ἀναγνωσμάτων.

ΛΑΪΚΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΓΡΑΦΗΝ

ΠΟΙΟΙ ΕΚΛΗΘΗΣΑΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΕΡΩΣΥΝΗΝ

Ὅλα θὰ ἑτοιμασθοῦν. Ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου θὰ στηθῇ. Τὸ θυσιαστήριον θὰ ἐμβῇ εἰς τὴν θέσιν του. Ἡ αὐλὴ θὰ σκεπασθῇ. Λείπουν τώρα οἱ ἱερεῖς μὲ τὸν ἀρχιερέα. Ποῖος θὰ τοὺς ἐκλέξῃ; Κανένας ἄλλος παρὰ ὁ Θεός. Πράγματι ὁ Θεὸς ὁμιλεῖ πρὸς τὸν Μωϋσῆν καὶ τοῦ λέγει: «Προσαγάγου πρὸς σεαυτὸν τόν τε Ἀαρὼν τὸν ἀδελφόν σου καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ..... ἱερατεύειν μοι» (Ἐξόδ. κη' 1). Πάρε κοντά σου τὸν ἀδελφόν σου Ἀαρὼν καὶ τὰ παιδιά του γιὰ νὰ ἱερατεύουν εἰς τὸν ναόν μου.

Πολὺ σπουδαῖον αὐτό, ἀδελφέ μου. Πρόσεξέ το καὶ θὰ ἰδῇς. Θὰ ἰδῇς, πόσα πολύτιμα μαθήματα κρύβονται ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὴν ἐκλογὴν αὐτήν. Πραγματικῶς καθένας μας θὰ ἐπερίμενεν, ὅτι γιὰ τὴν μεγάλην αὐτὴν τιμὴν τῆς ἀρχιερωσύνης καὶ τῆς ἱερωσύνης θὰ ἐκαλοῦντο ὁ Μωϋσῆς καὶ τὰ παιδιά του. Μ' ὅλα ταῦτα, βλέπεις, καλεῖται ὁ Ἀαρών, ὁ ὁποῖος καὶ γίνεται ἀρχιερεύς, ἡ δὲ ἱερωσύνη ὁρίζεται ἀπὸ αὐτὸν τὸν Θεὸν νὰ περιέρχεται κληρονομικῶς εἰς τὰ παιδιὰ καὶ εἰς τὰ ἐγγόνια καὶ δισεγγόνια τοῦ Ἀαρών. Καὶ τὰ παιδιὰ τοῦ Μωϋσῆ τί θὰ ἐγίνοντο; Ἁπλοῖ λευῖται. Οὔτε λοιπὸν ὁ Μωϋσῆς ἀρχιερεύς, οὔτε τὰ παιδιά του ἱερεῖς, ἀλλὰ ἁπλοῖ λευῖται.

Καὶ ἡ ἐκλογὴ αὐτὴ εἶνε τοῦ Θεοῦ, ἀναγνῶστά μου. Καὶ μὲ αὐτὴν εἶνε σὰν νὰ μᾶς λέγῃ ὁ Θεός: Ἕνας ἄνθρωπος, ὅσον τέλειος καὶ ὅσον ἱκανὸς καὶ ἂν εἶνε, δὲν ἠμπορεῖ νὰ κάνῃ γιὰ ὅλαις τῆς δουλειαῖς. Φθάνει ὁ Μωϋσῆς νὰ εἶνε προφήτης Μου καὶ δικαστὴς ἀνώτερος καὶ κυβερνήτης ὁλοκλήρου τοῦ Ἰσραήλ. Δὲν ἠμπορεῖ συγχρόνως νὰ εἶνε καὶ ἀρχιερεύς Μου. Ἡ τιμαῖς Μου καὶ τὰ ἀξιώματά Μου δὲν εἶνε δίκαιον νὰ δίνωνται εἰς ἕνα ἄνθρωπον. Σωστὰν εἶνε νὰ μοιράζωνται εἰς πολλοὺς τὰ χαρίσματά Μου. Ἔτσι ὁ καθένας ἔχοντας ἕνα ὡρισμένον χάρισμα καὶ μίαν ὡρισμένην διακονίαν, θὰ ἠμπορῇ νὰ ἀφοσιωθῇ καλλίτερον εἰς αὐτὴν καὶ μὲ ὅλας του τὰς δυνάμεις νὰ ἐργασθῇ διὰ νὰ τὴν φέρῃ εἰς πέρας. Συγχρόνως ὅμως ἔχοντας τὴν ἀνάγκην καὶ τοῦ ἄλλου, ποὺ ἔχει τὸ ἄλλο χάρισμα, καὶ βλέποντας, πῶς δὲν τὰ ἔχει αὐτὸς ὅλα, εὐκολώτερα συγκρατεῖται εἰς τὴν ταπεινοφροσύνην καὶ δὲν τὸ πέρνει ἐπάνω του.

Ἀλλὰ σὲ διδάσκει καὶ κἄτι ἄλλο ὁ Θεός. Σὲ διδάσκει δηλαδή, ὅτι συμβαίνει πολλαῖς φοραῖς ἕνας πατέρας νὰ εἶνε πρόσωπον μοναδικὸν καὶ ἀνεκτίμητον. Καὶ μ' ὅλα ταῦτα τὰ παιδιά του νὰ μὴ ἠμποροῦν νὰ βγοῦν οὔτε στὰ μισά του. Ἦταν βέβαια ὁ Μωϋσῆς ἐξαιρετικὸς ἄνθρωπος, μεγάλη προσωπικότης, ἱκανώτατος ἀλλὰ καὶ θεόπνευστος ἄνθρωπος. Τὰ παιδιά του οὔτε γιὰ κυβερνῆτες ἔκαμαν, οὔτε γιὰ κριταῖς τοῦ Ἰσραήλ, οὔτε γιὰ ἀρχηγοί του, ἀλλ' οὔτε γιὰ ἱερεῖς του. Μόνον γιὰ λευῖταις ἔκαναν. Καὶ γι' αὐτὰ βλέπεις, ὅτι εἰς μὲν τὴν ἀρχηγίαν καὶ τὴν κυβέρνησιν τοῦ Ἰσραὴλ διαδέχεται τὸν Μωϋσέα ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ· εἰς δὲ τὴν ἀρχιερωσύνην καὶ τὴν ἱερωσύνην ἐγκαθίσταται ἀπὸ τὸν Θεὸν ὁ Ἀαρὼν μὲ τὰ παιδιά του.

Κύτταξε ὅμως καὶ πῶς φέρεται ὁ θαυμάσιος αὐτὸς ἄνθρωπος, ὁ Μωϋσῆς. Σὰν ἀληθινὰ μεγάλος ἄνθρωπος δὲν ἀφῆκεν ὄχι νὰ τοῦ φύγῃ ἀπὸ τὰ χείλη, ἀλλ' οὐδὲ κἂν νὰ

τοῦ ἔλθῃ εἰς τὸν νοῦν τὸ παραμικρὸν παράπονον. Οὔτε σὰν πατέρας ὅπου ἦτο, ἀφῆκε τὸ αἴσθημα τῆς καρδιᾶς του νὰ τὸν κυριεύσῃ καὶ νὰ τοῦ φέρῃ εἰς τὸ στόμα τὸ ἐρώτημα: Καὶ τὰ παιδιά μου, Κύριε, τί θὰ γίνουν; Τίποτε ἀπὸ αὐτά. Μὲ ὅλην του τὴν καρδιάν, καὶ ὅπως φαίνεται, μὲ ὅλην του τὴν εὐχαρίστησιν συμμορφώνεται μὲ τὴν παραγγελίαν τοῦ Θεοῦ.

Μὴν ἐκπλήττεσαι, χριστιανέ μου. Ἐξ ἀρχῆς ὁ ταπεινὸς αὐτὸς ἄνθρωπος, τὸ ἀξίωμα, τὸ ὁποῖον τοῦ ἔδινεν ὁ Θεός, δὲν τὸ πῆρεν ἐπάνω του ὡς τιμὴν καὶ ὡς δόξαν, ἀλλ' ὡς καθῆκον βαρὺ καὶ ὡς διακονίαν γεμάτην ἀπὸ τρομακτικὰς εὐθύνας. Ἔτσι τὸ πῆρεν ἐπάνω του· ἔτσι τὸ διετήρησεν· ἔτσι τὸ ὑπηρέτησε. Καὶ πολλαῖς φοραῖς τὴν ἡμέραν τὸ αἰσθανῶταν σὰν ἕνα βάρος δυσβάστακτον, τὸ ὁποῖον, ὅσον καὶ ἂν τὸ ἐκρατοῦσεν εὐχάριστα, ἐπειδὴ τοῦ τὸ ἐφόρτωσεν ὁ Θεός, τὸ ἐφοβῶταν ὅμως καὶ τὸ ἔτρεμε, μήπως οἱ ὦμοί του οἱ ἀδύνατοι σὲ μιὰ στιγμὴ δὲν ἀντεῖχαν καὶ ἔλυωναν ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸ βάρος αὐτό. Γι' αὐτὸ καὶ τώρα, ὅταν πρόκηται γιὰ τὰ παιδιά του, προτιμᾷ νὰ μείνουν χωρὶς εὐθύνας καὶ χωρὶς βάρη. Τέτοια τιμή, θὰ εἶπε μέσα του ὁ Μωϋσῆς, ποὺ κινδυνεύει ἀπὸ ὥρας εἰς ὥραν νὰ σὲ ρίψῃ στὴν κόλασιν, καλλίτερα ἂς λείπῃ.

Ἀρχιμ. † ΕΥΣΕΒΙΟΥ ΜΑΤΘΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΡΜΗΝΕΙΑ
ΕΙΣ ΤΗΝ Β' ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

17. «Ὁ δὲ Κύριός μου παρέστη καὶ ἐνεδυνάμωσέ με, ἵνα δι' ἐμοῦ τὸ κήρυγμα πληροφορηθῇ καὶ ἀκούσῃ πάντα τὰ ἔθνη· καὶ ἐρρύσθην ἐκ στόματος λέοντος».

Ὁ Κύριός μου ὅμως παρεστάθη καὶ μοῦ ἔδωκε δύναμιν, ἵνα δι' ἐμοῦ τὸ κήρυγμα ἔλθῃ εἰς πέρας καὶ ἀκούσουν ὅλοι οἱ ἐθνικοί· καὶ ἐλυτρώθην ἀπὸ στόμα λέοντος.

«Ὁ δὲ Κύριός μου παρέστη». Ὑπάρχει καὶ ἡ γραφή· «ὁ δὲ Κύριός μοι παρέστη». Δηλαδὴ ὁ Κύριος παρεστάθη κοντά μου ὡς βοηθὸς καὶ προστάτης. ***«παρέστη»*** «ἀοράτως ἢ καὶ τούτῳ μόνῳ φανείς» (Ζυγ.).

«καὶ ἐνεδυνάμωσέ με». «Τουτέστι, παρρησίαν ἐχαρίσατο, οὐκ ἀφῆκε καταπεσεῖν» (Χρυσ.). Μὲ ἐνίσχυσε, μοῦ ἔδωκε θάρρος καὶ φωτισμὸν καὶ δύναμιν.

«ἵνα δι' ἐμοῦ τὸ κήρυγμα πληροφορηθῇ». Πληροφορηθῇ, «τουτέστι πληρωθῇ» (Χρυσ.), «βεβαιωθῇ, εἰς πέρας ἔλθῃ» (Οἰκ.). Ἡ ἔννοια τῶν λόγων τούτων ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἑρμηνείας, τὴν ὁποίαν θὰ δώσωμεν εἰς τὸ ἐν 16 στίχ. ***«ἐν τῇ πρώτῃ ἀπολογίᾳ».*** Ἐὰν ἐκλάβωμεν πρώτην ἀπολογίαν τὴν κατὰ τὴν πρώτην φυλάκισιν, ὁ θεῖος ἀπόστολος ἐννοεῖ ἐνταῦθα τὸ κατὰ τὴν τετάρτην καὶ τελευταίαν ἀποστολικὴν πορείαν του γενόμενον κήρυγμα, καὶ τὴν συμπλήρωσιν οὕτως εἰπεῖν τοῦ ἔργου τῆς ἀποστολικῆς του διακονίας διὰ τῆς ἐπισκέψεως καὶ ἄλλων μερῶν, ἴσως καὶ τῆς Ἱσπανίας, ἵνα οὕτω ἀκούσωσι πάντα τὰ ἔθνη. Ἐὰν ὅμως πρώτην ἀπολογίαν ἐκλάβωμεν τὴν κατὰ τὴν δευτέραν φυλάκισιν πρώτην ἐμφάνισιν τοῦ ἀποστόλου ἐν τῷ κριτηρίῳ, ἡπληροφορία καὶ βεβαίωσις τοῦ κηρύγματος ἐγένετο διὰ τῆς ἐν ἐπισήμῳ τόπῳ καὶ ὥρᾳ, παρισταμένων καὶ πλείστων ἐθνικῶν, ἐκ διαφόρων μερῶν προερχομένων, μετὰ παρρησίας διακηρύξεως τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας.

«ἐκ στόματος λέοντος». «Λέοντα τὸν Νέρωνά φησι διὰ τὸ θηριῶδες καὶ ἰσχυρὸν τῆς βασιλείας αὐτοῦ καὶ ἀκατάπλητον» (Χρυσ.). Ἐν τούτοις δύναται νὰ ἐκληφθῇ καὶ ὡς παροιμία ἢ γνωμικόν, συχνάκις χρησιμοποιούμενον πρὸς δήλωσιν ἐσχάτου κινδύνου. Οὕτω καὶ ἐν Ψαλμ. κα' 21: «Σῶσόν με ἐκ στόματος λέοντος».

18. «Καὶ ῥύσεταί με ὁ Κύριος ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν».

Καὶ θὰ μὲ λυτρώσῃ καὶ εἰς τὸ μέλλον ἀπὸ κάθε κακὸν καὶ ἐπιβλαβὲς ἔργον καὶ θὰ μὲ διαφυλάξῃ σῶον διὰ τὴν βασιλείαν του τὴν ἐπουράνιον. Εἰς τὸν Ὁποῖον ἂς εἶνε ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

«ῥύσεταί με». Θὰ μὲ γλυτώσῃ καὶ κατὰ τὸ μέλλον, ὅπως καὶ εἰς τὸ παρελθόν (πρβλ. καὶ γ' 11—12). «Τότε μὲν ἐκ τοῦ Νέρωνος ἐρρύσατο· νῦν δὲ οὐκέτι ἐκ τοῦ Νέρωνος, ἀλλ' ***ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ»*** (Οἰκ.).

«ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ». Ἐννοεῖ ἢ τὴν δειλίαν καὶ ἐν γένει πᾶν ἁμάρτημα· «ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας, τῆς ἄχρι θανάτου πολεμούσης ἡμῖν» (Ζυγ.)· ἢ ἐννοεῖ: ἀπὸ πᾶν ἔργον, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ μὲ βλάψῃ· ἀπὸ πᾶσαν ἐπιβλαβῆ ἐπίθεσιν καὶ ἐπιβουλὴν ἀνθρώπων πονηρῶν.

«καὶ σώσῃ εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον». Κατὰ δύο τρόπους δύναται νὰ ἑρμηνευθῇ. Ἢ σῶον φυλάξει με «καὶ συντηρήσει με εἰς τὴν ἐπουράνιον ἀπόλαυσιν» (Ζυγ.). Ἢ θὰ μὲ σώσῃ δεχόμενος ἐμὲ εἰς τὴν βασιλείαν του τὴν ἐπουράνιον. Ἐκλαμβάνοντες δηλαδὴ τὸν λόγον ὡς ἐλλειπτικὸν καὶ συμπληροῦντες αὐτόν.

«βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον». Ἥτις εἶνε εἰς τοὺς οὐρανοὺς κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ἐπίγειον βασιλείαν τοῦ Νέρωνος καὶ εἴ τινος ἄλλου.

«ᾧ ἡ δόξα». «Ἰδοὺ δοξολογία τοῦ Υἱοῦ» (Χρυσ.) «ᾧ Χριστῷ ἡ δόξα ἡ αἰώνιος καὶ ἀΐδιος (Ζυγ.).

ΕΚΔΟΣΕΙΣ "ΖΩΗΣ,,

	Τιμὴ Δρχ.	Ταχ. Ἐσωτ.
Αἰδ. Κων. Καλλινίκου, πρωτοπρεσβυτέρου:		
1) Πρακτικαὶ Ὁμιλίαι εἰς τὰ Κυριακὰ Εὐαγγέλια, ἔκδοσις Β'. Εἶνε 57 τὸν ἀριθμόν, ἀληθινὰ λογοτεχνήματα, ἀνάγνωσμα κατ' ἐξοχὴν διὰ τοὺς λογίους, βοήθημα δὲ σπουδαιότατον διὰ τοὺς ἀσχολουμένους περὶ τὸ κήρυγμα. Σελ. 450 ἐπὶ χάρτου ἐκλεκτοῦ.		
ἄδετοι	60	13
πανόδετοι	80	15
δερμάτινοι	100	16
2) Ὁ Θεὸς ἐν τοῖς ἔργοις Αὐτοῦ, ἔκδοσ. Β'. Ἤτοι μελέται περὶ τῆς θείας Παντοδυναμίας, Παντοσοφίας καὶ Ἀγαθότητος. Σελίδες 207.		
ἄδετον	25	9
πανόδετον	45	10
δερμάτινον	60	11
9) Ἡ Προσευχή, ἔκδοσ. Β'. Θαυμασία μονογραφία, ἐξετάζουσα τὸ ἱερὸν ἔργον καὶ καθῆκον τῆς προσευχῆς ἀπὸ πάσης ἀπόψεως. Σελ. 104.		
ἄδετος	12	8
πανόδετος	27	10

ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΩΤΗΡΙΟΝ ΠΑΘΟΣ

ΤΑ ΔΑΚΡΥΑ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ

Ἐξαίρετον θέσιν μεταξὺ ὅλων τῶν ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων θαυμάτων τοῦ Κυρίου κατέχει τὸ θαῦμα τῆς ἀναστάσεως τοῦ Λαζάρου. Διὰ τοῦτο ὁ μὲν ἱερὸς εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης ἐξαιρετικὴν θέσιν καὶ ἔκτασιν ἔδωκεν εἰς τὴν ἐξιστόρησιν τοῦ θαύματος τούτου, ἡ δὲ Ἐκκλησία ἐτοποθέτησε τὴν ἑορτὴν τοῦ Λαζάρου εἰς τὰ πρόθυρα τῆς ἑβδομάδος τῶν Παθῶν. Εἰς τὴν θαυμασίαν λοιπὸν ἐξιστόρησιν ταύτην, ἐν εἴδει ἰδιαιτέρου πολυτίμου κοσμήματος, ἀπὸ στίλβοντας ἀδάμαντας ἀποτελουμένου, ἔθεσεν ὁ θεόπνευστος εὐαγγελιστὴς τὰς λέξεις: **«Ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς»**.

Ὅταν δηλαδὴ ἡ ἀδελφὴ τοῦ Λαζάρου Μαρία, συνοδευομένη ἀπὸ τὴν Μάρθαν καὶ πλῆθος Ἰουδαίων παρηγορητῶν, ἔφθασε πλησίον τοῦ Κυρίου, ὁ ὁποῖος εὑρίσκετο ἔξω τῆς Βηθανίας, μόλις ἐπρόφθασε νὰ εἴπῃ: «Κύριε, εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἂν ἀπέθανέ μου ὁ ἀδελφός», ἐσωριάσθηκεν εἰς τὰ πόδια Του καὶ ἀνελύθη εἰς ἀσυγκρατήτους κλαυθμούς. Ἐπὶ πλέον ὁ Κύριος εὑρέθη αἴφνης ἐν μέσῳ ὀμηγύρεως κλαιόντων, διότι ἡ Μαρία διὰ τῶν κλαυθμῶν της ἐκίνησεν εἰς θρήνους καὶ τοὺς συνοδεύοντας αὐτὴν Ἰουδαίους. Τὸ θέαμα τοῦτο τῶν κλαιόντων προὐκάλεσε βαθεῖαν καὶ ἔκτακτον τὴν συμπάθειαν τοῦ Κυρίου. Ἐνώπιόν του εἶχε φανερὰν τὴν θλίψιν, ποὺ ἐδημιούργησεν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα ὁ θάνατος· εἶχε χαρακτηριστικὴν μικρογραφίαν τοῦ παρόντος κόσμου, ὁ ὁποῖος συχνὰ μεταβάλλεται εἰς «κοιλάδα κλαυθμῶνος». Καὶ μολονότι μετ' ὀλίγον θὰ ἔκαμνε μέγα θαῦμα, ποὺ θὰ ἐγέμιζε χαρὰν τὰ στήθη τῶν κλαιόντων, καὶ ἑπομένως Αὐτὸς θὰ ἠδύνατο νὰ προγεύεται τὴν χαρὰν ταύτην· μολονότι μὲ τὴν ἰδικήν Του ἀνάστασιν θὰ μετέβαλλε τὸν θάνατον τῶν πιστῶν του εἰς ἕνα ἐπεισόδιον τῆς ἀτελευτήτου ζωῆς των, ἐν τούτοις τώρα συμμερίζεται τὴν θλίψιν τῆς παρὰ τοὺς πόδας του κλαιούσης Μαρίας, «κλαίει μετὰ κλαιόντων», ὥστε ἔπειτα νὰ «χαίρῃ μετὰ τῶν χαιρόντων» πιστῶν του.

***

«Ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς». Τὸ γεγονὸς τοῦτο, φίλε ἀναγνῶστα, εἶναι τόσον μεγάλης σημασίας, ὥστε πρέπει νὰ τὸ χαράξωμεν εἰς τὴν καρδίαν μας κατὰ τρόπον ἀνεξάλειπτον· τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ Κύριος εἶναι συμπαθὴς μέχρι δακρύων εἰς τὰς θλίψεις μας· ὅτι συμπονεῖ καὶ ἀναμιγνύει μὲ τὰ δάκρυά μας τὰ ἰδικά Του δάκρυα! Καὶ διὰ νὰ ἐννοήσῃς τὴν σημασίαν Του, ἐνθυμήσου πόσον ἐν καιρῷ θλίψεως σὲ παρηγόρησεν ἡ εἰλικρινὴς εἰς αὐτὴν συμμετοχὴ φίλων, καίτοι ἡ συμμετοχὴ των δὲν ἦτο ἱκανὴ νὰ θεραπεύσῃ τὴν αἰτίαν τῆς θλίψεώς σου. Ἁπλῶς μὲ τὸ ὅτι ἔβλεπες κοντά σου καὶ ἄλλους νὰ συμμερίζωνται τὸν πόνον σου καὶ διέγνωσες ἐκ τούτου τὴν ἀγάπην των, ἠσθάνεσο τόσην ἀνακούφισιν· διότι ἡ συμπονοῦσα ἀγάπη ἔχει, πράγματι, μεγάλην καὶ βαλσαμικὴν δύναμιν παρηγορίας. Ἀλλὰ σκέψου, πόση θὰ εἶναι ἡ παρηγορία μας, ὅταν γνωρίζωμεν ὅτι αὐτὸς ὁ Κύριος συμμερίζεται τὸν πόνον μας. Οὐδεμία οὐδενὸς ἀνθρώπου συμπάθεια εἶναι ἱκανὴ νὰ μεταδώσῃ τόσην παρηγορίαν, ὅσην ἡ συμπάθεια τοῦ Ἰησοῦ. Θὰ ἦτο δὲ ἀφόρητος καὶ συντριπτικὴ ἡ λύπη μας—καὶ εἶναι δυστυχῶς τοιαύτη εἰς ἐκείνους, ποὺ δὲν ἐγνώρισαν καλὰ τὸν Χριστόν—ἐὰν δὲν ἐπληροφορούμεθα ἀπὸ τὰ παρὰ τὸν τάφον τοῦ Λαζάρου δάκρυα τοῦ Ἰησοῦ, ὅτι εἶναι ἐγκάρδιος ἡ πρὸς ἡμᾶς συμπάθειά Του. Ναί. Μᾶς πλησιάζει ἀοράτως κατὰ τὰς θλιβερὰς ἡμέρας μας, μᾶς χαϊδεύει μὲ τὴν ἀπαλὴν πνοὴν τοῦ Παρακλήτου, μᾶς προσκαλεῖ νὰ ἐννοήσωμεν ὅτι εἰς τὸ βάθος τῶν λυπηρῶν γεγονότων τοῦ βίου μας ὑπάρχει ἀνεξάντλητος ἡ ἀγάπη Του!

Ὅσοι δὲν ἐγνώρισαν τὸν Χριστόν, ἔχουν καὶ δι' Αὐτὸν τὴν ἰδέαν, ποὺ ἔχουν διὰ τοὺς λεγομένους μεγάλους ἄνδρας· ὅτι δηλαδὴ οὗτοι εἶναι ἀσυγκίνητοι καὶ ξένοι πρὸς τὰ αἰσθήματα τῶν κοινῶν ἀνθρώπων. Διότι συμβαίνει πολλάκις οἱ λεγόμενοι «μεγάλοι ἄνδρες», ἕνεκα τοῦ ἐγωϊσμοῦ των, νὰ θεωροῦν ἄσκοπον κατανάλωσιν ἐνδιαφέροντος τὴν συμπάθειαν διὰ τοὺς κοινοὺς ἀνθρώπους, κατάπτωσιν δὲ τὴν μέχρις αὐτῶν συγκατάβασιν. Ἀλλ' ὁ Χριστός, ὁ ἀπείρως μεγαλύτερος ἀπὸ ὅλους τοὺς μεγάλους, εἶναι καὶ ὁ ἀπείρως συμπαθέστερος πρὸς ὅλους τοὺς μικρούς. Συνῆπτε καὶ συνάπτει ἐγκαρδίους φιλικὰς σχέσεις μὲ πάντα ἄνθρωπον, εἰς ὁποιανδήποτε κοινωνικὴν θέσιν καὶ ἂν εὑρίσκεται, ἀρκεῖ νὰ εἶναι εἰλικρινὴς καὶ ἄδολος καὶ ν' ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν ἀγάπην Του. Ἐπέτρεπε καὶ ἐπιτρέπει νὰ Τὸν ἀγαποῦν, «Αὐτὸς δὲ πρῶτος ἠγάπησεν ἡμᾶς»· καὶ διὰ τοῦτο «ἐδάκρυσε» διὰ τὸν Λάζαρον, πρᾶγμα, ποὺ ἐκίνησε τὸν θαυμασμὸν καὶ αὐτῶν τῶν ἐχθρῶν Του Ἰουδαίων, οἱ ὁποῖοι ἔλεγαν: «Ἴδε πῶς ἐφίλει αὐτόν»!

Ὅταν, λοιπόν, Τὸν βλέπωμεν νὰ δακρύῃ παρὰ τὸν τάφον τοῦ Λαζάρου, ὅταν θὰ Τὸν ἴδωμεν τὴν προσεχῆ ἑβδομάδα νὰ χύνῃ ὀδυνώμενος, ὄχι πλέον δάκρυα, ἀλλὰ τὸ ἅγιον αἷμά Του ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, δυνάμεθα νὰ μετρῶμεν τὴν ἀμέτρητον ἀγάπην Του καὶ νὰ λέγωμεν: «Ἴδε, πῶς φιλεῖ ἡμᾶς»!

***

«Ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς». Ἀλλ' ὁ εὐαγγελιστής, ἐνῷ διὰ τὴν Μαρίαν καὶ τοὺς ἄλλους Ἰουδαίους λέγει «ἔκλαιον», διὰ τὸν Κύριον λέγει «ἐδάκρυσεν». Ὑπάρχει καμμία διαφορὰ εἰς τὰς δύο αὐτὰς λέξεις; Βεβαίως. Διότι κλαίω σημαίνει τὴν μεγαλόφωνον καὶ παρατεινομένην μετὰ δακρύων ἐκδήλωσιν τοῦ ἐσωτερικοῦ πόνου. Ἐνῷ δακρύω δηλοῖ τὴν ἀθόρυβον καὶ προσωρινὴν ροὴν δακρύων, διὰ τῶν ὁποίων ἡ λύπη ἐκδηλώνεται. Τὰ δάκρυα, λοιπόν, τοῦ Ἰησοῦ εἶναι ἐκδήλωσις τῆς ἠρέμου καὶ ἠπίας συγκινήσεως καὶ λύπης. Ἀλλ' ἐκ τῶν δακρύων τούτων τοῦ Ἰησοῦ προβάλλει τὸ ἑξῆς σπουδαῖον μάθημα.

Ὅτι τὰ μὲν δάκρυα ἐπιτρέπονται—προχωροῦμεν περισσότερον—ἐπιβάλλονται ἀπὸ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ὅταν αὕτη πληγώνεται ἀπὸ τὸν πόνον, τὸν σωματικὸν ἢ τὸν ἠθικόν. Ἄνθρωποι δέ, ποὺ δὲν ἐδάκρυσάν ποτε, ἄνθρωποι ποὺ ἐπιδεικνύουν στωϊκὴν—ὅλως δὲ ἀφύσικον—ἀπάθειαν καὶ ἀναισθησίαν, αὐτοὶ δὲν ἐγνώρισαν τὴν ζωήν. Δάκρυα, λοιπόν, ἐπιτρέπονται, εἶναι φυσικώτατα κατὰ πᾶσαν θλί-

ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΩΝ Η "ΖΩΗ,,

ΣΥΝΤΑΚΤΑΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ
ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑΣ
ΙΓΝΑΤΙΟΣ ΚΟΛΙΟΠΟΥΛΟΣ
ΠΑΝΑΓ. ΤΡΕΜΠΕΛΑΣ
ΔΗΜ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ..... ΔΡΑΧ. 20
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ: ΣΕΛ. 4 ἢ ΔΟΛ. 1

Ἐπιστολαὶ καὶ συνδρομαὶ πρὸς κ. ΙΩΑΝ. Κ. ΚΟΛΙΟΠΟΥΛΟΝ Ἱπποκράτους 189

Ἱδρυτής: Ἀρχιμ. ΕΥΣΕΒΙΟΣ ΜΑΤΘΟΠΟΥΛΟΣ († 1929)
Συντάκτης: Ἀρχιμ. ΔΙΟΝ. ΦΑΡΑΖΟΥΛΗΣ († 1920)

ψιν καὶ πένθος καὶ χωρισμόν. Κλαυθμοὶ ὅμως καὶ ὀδυρμοὶ καὶ κατάθλιψις διαβρωτικὴ καὶ ἐπίδειξις πενθῶν πολυχρονίων, αὐτὰ εἶναι ξένα πρὸς τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ Χριστοῦ, ἁρμόζουν δὲ εἰς τοὺς ἀπίστους, τοὺς «μὴ ἔχοντας ἐλπίδα». Ἔκλαυσε καὶ ὁ Κύριος, ἀλλὰ μόνον ὅταν ἀντίκρυσε τὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐσκέφθη τὴν ἀνεπανόρθωτον πώρωσιν τῶν Ἰουδαίων κατοίκων της καὶ τὴν συνεπείᾳ ταύτης καταδίκην των. Παρὰ τὸν τάφον ὅμως τοῦ ἀγαπητοῦ Του Λαζάρου μόνον δακρύει. Διὰ τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὸν ἀμετανόητον ἁμαρτωλὸν ἀξίζουν κλαυθμοί, ἀλλὰ διὰ τοὺς ἀποθνήσκοντας μόνον δάκρυα. Τὸ δὲ ἀπαρηγόρητα πένθη καὶ οἱ ἀπελπιστικοὶ κλαυθμοὶ καὶ ὀδυρμοὶ ἀπορρίπτονται καὶ καταδικάζονται ἀπὸ τὸν Κύριον, ὁ ὁποῖος μέτρον λύπης μᾶς ἔδωκε τὰ δάκρυα. «Τοῦτο κάμε καὶ σύ, λέγει ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, δάκρυσον, ἀλλὰ μὲ ἠρεμίαν, μὲ εὐσχημοσύνην, μὲ φόβον Θεοῦ· ἂν δακρύσῃς κατὰ τοιοῦτον τρόπον, τὸ κάμνεις ὄχι διότι δυσπιστεῖς εἰς τὴν ἀνάστασιν, ἀλλὰ διότι σοῦ στοιχίζει ὁ χωρισμός· δάκρυσον, ὅπως θὰ ἐδάκρυες προπέμπων ἕναν ταξειδεύοντα. Τιμὴ δὲ διὰ τὸν τελευτήσαντα δὲν εἶναι οἱ θρῆνοι καὶ τὰ μοιρολόγια, ἀλλ' ὕμνοι καὶ ψαλμῳδίαι καὶ βίος ἀρετῆς ἄριστος».

Μίαν ἀκόμη φορὰν παρακαλοῦμεν τὸν ἀναγνώστην νὰ σκεφθῇ τὰ δάκρυα τοῦ Ἰησοῦ. Ἀναπαράστησε εἰς τὴν φαντασίαν σου τὴν ἁγίαν μορφήν Του. Πρόσεξε τὰ δάκρυα, ποὺ κυλοῦν ἀπὸ τὰ θεῖα μάτια καὶ πλαισιώνουν τὰ ἅγια μάγουλά Του, καὶ εἰπέ: Ἐδάκρυσε δι' ἐμὲ ὁ Ἰησοῦς! Μὲ ἀγαπᾷ μέχρι δακρύων!

Καὶ ἂν εἶνε δυνατὸν μία τοιαύτη σκέψις νὰ μὴ συγκινήσῃ μέχρι πυθμένος τὴν καρδίαν σου· νὰ μὴ κινήσῃ τὰ δάκρυα τῆς εὐγνωμοσύνης σου!

ΚΥΡΙΑΚΗ 21 ΑΠΡΙΛΙΟΥ

ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

(Κυρ. Βαΐων, Ἰωάν. ιβ' 1—18)
Βλέπε Καινὴν Διαθήκην, ἔκδοσιν «Ζωῆς», σελ. 317.

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

(Κυρ. Βαΐων, Φιλιπ. δ' 4—9)
Βλέπε Καινὴν Διαθήκην, ἔκδοσιν «Ζωῆς», σελ. 587.

ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ ΕΚ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Ἡ ἁρμόζουσα συμπεριφορά.

Μία ἀπὸ τὰς παραγγελίας, τὰς ὁποίας δίδει ὁ Θεὸς διὰ τοῦ ἀποστόλου Παύλου, εἶνε καὶ τὸ ὅτι ὀφείλομεν νὰ δεικνύωμεν ἐπιείκειαν καὶ διαλλακτικότητα πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. «Τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν», λέγει, «γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις». Εἶνε δηλαδὴ καθῆκόν μας, εἰς πᾶσαν παρουσιαζομένην περίστασιν, νὰ μὴ γινώμεθα ἀδιάλλακτοι καὶ ἐκδικητικοί, ἀλλὰ νὰ ἐξαντλῶμεν πᾶσαν ἐπιείκειαν καὶ συμπάθειαν πρὸς τοὺς ἀδικοῦντας ἡμᾶς.

Καὶ εἶνε, πράγματι, ἡ μόνη ἐνδεδειγμένη καὶ ἁρμόζουσα διὰ τὸν χριστιανὸν συμπεριφορά. Διότι, ἐν πρώτοις, μὲ τὴν ἐπιεικῆ αὐτὴν καὶ διαλλακτικὴν διαγωγήν, καὶ ἡμεῖς κερδίζομεν καὶ τοὺς ἄλλους ὠφελοῦμεν. Ἡμεῖς κερδίζομεν, διότι ἀποφεύγομεν τὰς προστριβὰς καὶ τοὺς διαπληκτισμοὺς καὶ τὰς ὕβρεις καὶ τόσα ἄλλα θλιβερὰ ἐπακόλουθα, διατηροῦμεν δὲ καὶ τὴν εἰρήνην τῆς ψυχῆς μας, ἡ ὁποία, ἀντιθέτως, χάνεται μὲ τὴν πείσμονα καὶ ἐκδικητικὴν στάσιν. Ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους ὠφελοῦμεν· διότι μία τοιαύτη συμπεριφορὰ εἶνε ἱκανὴ νὰ παραδειγματίσῃ καὶ νὰ συγκινήσῃ καὶ τὸν πλέον ἄκαμπτον καὶ ἀδιάλλακτον καὶ νὰ τὸν κάμῃ νὰ ὑποχωρήσῃ καὶ αὐτὸς καὶ νὰ συμφιλιωθῇ.

Ἄλλως τε, τὸ παράδειγμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς πίστεως ἡμῶν, τὴν ἐπιεικῆ καὶ ἀνεξίκακον συμπεριφορὰν μᾶς διδάσκει. Ἰδοὺ ὅτι, ἐκτὸς τόσων ἄλλων περιστατικῶν τῆς ἐπιγείου ζωῆς Του, ἡ σημερινὴ Κυριακὴ τῶν Βαΐων Τὸν παρουσιάζει εἰσερχόμενον εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα μὲ τόσην συγκατάβασιν καὶ πραότητα, ὥστε κάθηται ταπεινότατα ἐπάνω εἰς πῶλον ὄνου. Ἔρχεται, ὄχι διὰ νὰ δικάσῃ τοὺς σκληροτραχήλους καὶ ἀπειθεῖς Ἰουδαίους, ἀλλὰ διὰ νὰ δώσῃ τὰ μεγαλύτερα δείγματα τῆς ἀγάπης Του πρὸς τοὺς ἁμαρτωλοὺς καὶ ἐνόχους. Θὰ Τὸν ἴδωμεν ἀπὸ σήμερον ν' ἀντιμετωπίζῃ μὲ ἀνοχὴν καὶ ἀνεξικακίαν τὴν ἐμπάθειαν τῶν Γραμματέων καὶ Φαρισαίων, καὶ νὰ δέχεται ἀγογγύστως μαστιγώσεις καὶ ραπίσματα. Καὶ θὰ Τὸν ἀκούσωμεν ὄχι μόνον νὰ μὴ ὀργίζεται καὶ ἀντιπαθῇ κατὰ τῶν σταυρωτῶν Του, ἀλλὰ καὶ νὰ εὔχεται ὑπὲρ αὐτῶν πρὸς τὸν ἐπουράνιον Πατέρα Του. Τοῦτο δὲ εἶνε ἡ τρανωτέρα καὶ φωτεινοτέρα διδασκαλία ὅτι καὶ ἡμεῖς τοιαύτην συμπεριφορὰν πρέπει νὰ δεικνύωμεν.

Ἂς εἴμεθα λοιπὸν ἐπιεικεῖς καὶ διαλλακτικοί. Μακρὰν ἀφ' ἡμῶν ἡ ἀσυμπάθεια καὶ ἡ ἐκδίκησις. Ἂς ἐνδυθῶμεν σπλάγχνα ἐλέους καὶ συμπαθείας, διὰ νὰ γίνωμεν μιμηταὶ τοῦ Κυρίου καὶ ἄξιοι τῆς χάριτός Του.

Πάντοτε εἰς τὴν διάθεσίν μας.

Δὲν πρέπει νὰ ὀλιγοπιστῇ διὰ τὴν συντήρησιν καὶ τὸ μέλλον του ὁ ἀληθὴς χριστιανός, οὔτε νὰ ταράσσεται ἀπὸ ἀνησύχους καὶ ἀπελπιστικὰς σκέψεις εἰς τὰ θλιβερὰ περιστατικὰ τοῦ βίου του. Τὰ πάντα ὀφείλει νὰ ἐμπιστεύεται καὶ ἀναθέτῃ εἰς τὸν Θεὸν καί, καθὼς διδάσκει ὁ ἀπόστολος Παῦλος, νὰ καταφεύγῃ μετὰ πίστεως εἰς Αὐτὸν καὶ μὲ θερμὴν προσευχὴν νὰ ἐπικαλῆται εἰς πᾶσαν περίστασιν τὴν ἐπέμβασιν καὶ βοήθειάν Του. «Ἐν παντὶ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει.....τὰ αἰτήματα ὑμῶν γνωριζέσθω πρὸς τὸν Θεόν».

Ὦ! ναί! Δὲν εὑρεθήκαμεν κατὰ τύχην εἰς τὸν κόσμον αὐτόν, ὅπως νομίζουν οἱ ὑλισταί. Οὔτε ἡ «μαύρη μοῖρα» καὶ ἡ «κακὴ τύχη» ἔχουν στήσει τὸ βασίλειόν των ἐπὶ τῆς γῆς, καθὼς ἐκφράζονται οἱ κλονισμένοι κατὰ τὴν πίστιν. Ὄχι! Εἴμεθα καὶ ἡμεῖς καὶ ὅλος ὁ κόσμος δημιουργήματα τοῦ Θεοῦ, ὁ Ὁποῖος κυβερνᾷ μὲ πανσοφίαν τὸ σύμπαν καὶ ἐνδιαφέρεται ἐξαιρετικῶς διὰ τὸν ἄνθρωπον. Αὐτὸς μᾶς παρακολουθεῖ πάντοτε μὲ ἀγάπην. Καὶ ὅταν δὲ ἀκόμη ἐπιτρέπῃ νὰ μᾶς συμβαίνουν λυπηρὰ καὶ δυσάρεστα, ἔχει τὸν σκοπόν Του καὶ τὸν λόγον Του. Εἶνε Πατὴρ φιλόστοργος, ὁ Ὁποῖος θέλει πάντοτε τὸ καλόν μας. Καὶ εἰς κάθε στιγμὴν ποὺ θὰ Τὸν χρειασθῶμεν, Αὐτὸς ἔχει τόσην καλωσύνην, ὥστε εἶνε πάντοτε εἰς τὴν διάθεσίν μας. Δὲν ἔχει Αὐτὸς «ὥρας ἀκροάσεως», ὅπως ἔχουν οἱ μέγαλοι καὶ ἐπίσημοι. Μᾶς δέχεται καὶ μᾶς ἀκούει ὁποτεδήποτε Τὸν ζητήσωμεν καὶ εἰς οἱανδήποτε ὥραν καὶ ἂν Τὸν ἐπικαλεσθῶμεν.

Δι' αὐτὸ ἂς μὴ διστάζωμεν. Καθὼς τὸ παιδὶ καταφεύγει εἰς τὸν πατέρα του μὲ πεποίθησιν εἰς τὴν ἀγάπην του, ἔτσι καὶ ἡμεῖς ἂς προστρέχωμεν πρὸς τὸν Θεόν. Ἂς ζητῶμεν μὲ πίστιν τὴν προστασίαν καὶ τὴν βοήθειάν Του. Καί, ἀ-

γαμφιβόλως, τὸ κέρδος μας θὰ εἶνε ἀνυπολόγιστον· θὰ βλέπωμεν χειροπιάστην τὴν ἐπέμβασίν Του. Διότι Αὐτὸς ἔχει ὅλην τὴν δύναμιν νὰ μᾶς βοηθήσῃ καὶ νὰ ἐκπληρώσῃ τὰ αἰτήματά μας. Ἀλλά, καὶ ἂν εἶνε συμφέρον μας νὰ μὴ λάβωμεν ἀμέσως ἐκεῖνο ποὺ ζητοῦμεν, πάντως θὰ λάβωμεν διὰ τῆς προσευχῆς δύναμιν καὶ ἐλπίδα καὶ θάρρος, μὲ τὰ ὁποῖα θ' ἀντιμετωπίσωμεν καὶ τὴν πλέον δύσκολον καὶ θλιβερὰν περίστασιν. Καὶ θὰ ἐφαρμοσθῇ αὐτὸ ποὺ τονίζει σήμερον ὁ θεῖος ἀπόστολος, ὅτι δηλαδὴ ἀποτέλεσμα τῆς προσευχῆς θὰ εἶνε τὸ ὅτι θὰ φρουρῇ τὰς καρδίας ἡμῶν «ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ, ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν».

Ὑποχρέωσις ἐπιτακτική.

Ἀπὸ τὴν ὅλην ἐπιστολὴν τοῦ θείου Παύλου πρὸς τοὺς Φιλιππησίους πιστοποιεῖται ὅτι οἱ χριστιανοὶ τῆς πόλεως τῶν Φιλίππων εἶχον πολλὰς ἀρετὰς καὶ ἀξιοθαύμαστον πρόοδον εἰς τὴν κατὰ Χριστὸν ζωήν. Ἐν τούτοις ὁ ἀπόστολος Παῦλος θεωρεῖ ἀναγκαῖον νὰ τονίσῃ κατ' ἐπανάληψιν εἰς τὴν ἐπιστολήν Του ὅτι ὀφείλουν οἱ Φιλιππήσιοι νὰ ἔχουν βίον σύμφωνον μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Διὰ αὐτὸ καὶ εἰς τὴν σημερινὴν περικοπὴν γράφει· «ἃ καὶ ἐμάθετε καὶ παρελάβετε καὶ ἠκούσατε καὶ εἴδετε ἐν ἐμοί, ταῦτα πράσσετε». Ὤφειλον δηλαδὴ νὰ ἔχουν ὑπ' ὄψιν των τὰ ὅσα ἐδιδάχθησαν ἀπὸ τὸ κήρυγμα τοῦ εὐαγγελίου, καθὼς καὶ ὅσα εἶδον εἰς τὸ παράδειγμα τῶν ἁγίων ἀνδρῶν καὶ τοῦ διδασκάλου τῶν Παύλου, καὶ αὐτὰ νὰ κάμνουν καὶ αὐτοί, διὰ νὰ εἶνε ἄξιοι τοῦ ὀνόματος τοῦ χριστιανοῦ.

Τὰ αὐτὰ ἀκριβῶς πρέπει νὰ προσέξωμεν καὶ ἡμεῖς, φίλε ἀναγνῶστα. Εἶνε καθῆκόν μας ἐπιβεβλημένον καὶ ὑποχρέωσις ἐπιτακτικὴ νὰ ἐφαρμόζωμεν τὰς ἐντολὰς τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ νὰ ἔχωμεν βίον χριστιανικόν. Ὑπάρχουν πολλοὶ ποὺ ἀρκοῦνται μόνον εἰς τὸ ὅτι εἶνε βαπτισμένοι εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ λέγονται χριστιανοί, ἀδιαφοροῦν ὅμως διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ. Ἄλλοι δὲ πάλιν περιορίζουν τὰ χριστιανικά των καθήκοντα εἰς τὴν τήρησιν μερικῶν θρησκευτικῶν πράξεων, καθ' ἣν στιγμὴν παραβαίνουν ρητὰς ἐντολὰς τοῦ Κυρίου, χωρὶς νὰ δίδουν σημασίαν εἰς αὐτό. Καὶ δι' αὐτὸ βλέπομεν χριστιανούς, ποὺ δὲν λείπουν μὲν ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ἀλλὰ «δὲν τὸ ἔχουν γιὰ τίποτε» νὰ συκοφαντήσουν ἢ νὰ ψευδομαρτυρήσουν ἢ νὰ κλέψουν ἢ νὰ διαπράξουν φοβερὰς ἀνηθικότητας. Ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, τί χριστιανοὶ εἴμεθα, ὅταν κατὰ τοιοῦτον τρόπον ποδοπατῶμεν τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου, εἰς τὸν Ὁποῖον ἰσχυριζόμεθα ὅτι πιστεύομεν;

Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ ρυθμίσωμεν τὴν ζωήν μας σύμφωνα μὲ ὅσα διδάσκει ὁ Κύριος ἡμῶν διὰ τοῦ Εὐαγγελίου Του. Ἐπειδὴ δὲ εἴμεθα ἀδύνατοι καὶ εὔκολα μᾶς παρασύρουν τὰ πάθη, δι' αὐτὸ πρέπει νὰ καταβάλλωμεν πάντοτε πᾶσαν προσπάθειαν καὶ νὰ ἀντιδρῶμεν κατὰ τῆς ἁμαρτίας. Πρέπει νὰ ἐργαζώμεθα τὴν ἀρετὴν καὶ τὰ καλὰ ἔργα, διὰ νὰ εἴμεθα γνήσιοι μαθηταὶ τοῦ Κυρίου καὶ ἄξιοι τῆς αἰωνίου βασιλείας.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ "ΖΩΗΣ,,

Η ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

Ὑπὸ Ἀρχιμ. † Διονυσίου Φαραζουλῆ.

Λόγοι καὶ ἄρθρα ἐκλεκτά. Ἐπίκαιρον καὶ διδακτικὸν ὅσον καὶ συγκινητικὸν ἀνάγνωσμα διὰ τὴν Μεγάλην ἑβδομάδα. Σελ. μικραὶ 96. Τιμᾶται ἄδετον δρ. 4. Ταχ)κὰ Ἐσωτερικοῦ δρ. 6.

ΣΤΗΛΗ ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ

Η ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Ὅλοι σχεδὸν συμφωνοῦν ὅτι ἡ ἐξομολόγησις τῶν ἁμαρτημάτων ἐνώπιον τοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ Χριστοῦ, τοῦ πνευματικοῦ Πατρὸς δηλαδή, εἶνε καθῆκον ἀπαραίτητον διὰ τὸν χριστιανὸν ποὺ θέλει νὰ ἐλαφρώσῃ τὴν συνείδησίν του καὶ ν' ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὸ βάρος τῆς ἐνοχῆς καὶ εὐθύνης ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Εἰδικῶς δέ, προκειμένου νὰ κοινωνήσουν οἱ πιστοί, θεωροῦν ὑποχρέωσίν των νὰ προσέλθουν προηγουμένως εἰς τὸ μυστήριον τῆς μετανοίας καὶ ἐξομολογήσεως. Ἐν τούτοις, ὅσον ἀφορᾷ τὰ παιδιά, ἐπικρατοῦν ἰδέαι σφαλεραὶ καὶ πεπλανημέναι. Πολλοί, δηλαδή, νομίζουν ὅτι τὸ παιδὶ δὲν ἔχει ἁμαρτήματα καὶ ὅτι, ἑπομένως, δὲν ὑπάρχει καμμία ἀνάγκη νὰ ἐξομολογηθῇ. Τὴν γνώμην αὐτὴν ἐκφράζουν δυστυχῶς καὶ ἀρκετοὶ κληρικοί, οἱ ὁποῖοι ἴσως θεωροῦν καὶ ἀνάξιον τοῦ κόπου νὰ ἀσχοληθοῦν μὲ τὴν ἐξομολόγησιν παιδιῶν.

Ἀλλ' ἐν πρώτοις, ἐὰν τὸ παιδὶ ἔχῃ τὴν ὑποχρέωσιν καὶ τὸ δικαίωμα νὰ προσέρχηται εἰς τόσα ἄλλα μυστήρια, καὶ εἰς τὴν κοινωνίαν τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ Κυρίου, κατὰ ποίαν λογικὴν θὰ τὸ ἀποκλείσωμεν ἀπὸ τὸ μυστήριον τῆς μετανοίας καὶ ἐξομολογήσεως; Ἔπειτα, ἡ ἰδέα ὅτι τὸ παιδὶ δὲν ἔχει ἁμαρτήματα, εἶνε πλάνη βαθεῖα, τὴν ὁποίαν μόνον οἱ μὴ παρακολουθήσαντες τὴν παιδικὴν ἡλικίαν καὶ ἀγνοοῦντες αὐτὴν ἐντελῶς εἰμποροῦν νὰ ἔχουν. Ἀφίνομεν σπανίας περιπτώσεις, κατὰ τὰς ὁποίας παιδιὰ ἀπεδείχθησαν ἐνεχόμενα εἰς ἐγκλήματα σοβαρά. Ὑπενθυμίζομεν ἐκεῖνο ποὺ παρατηρεῖται συχνότατα. Δηλαδή, παιδιὰ ποὺ παρακούουν καὶ ἀσεβοῦν πρὸς τοὺς γονεῖς των· παιδιὰ ποὺ ἔχουν πρόχειρον εἰς τὸ στόμα των τὴν ψευδολογίαν, τοὺς ὅρκους τοὺς περιττούς, ἀκόμη δὲ καὶ τὴν ψευδορκίαν. Θὰ εὕρωμεν παιδιὰ ποὺ κακολογοῦν καὶ αἰσχρολογοῦν, ὑβρίζουν, συκοφαντοῦν, βλασφημοῦν· παιδιὰ ἐπιδέξια εἰς τὴν κλοπήν, ἕτοιμα εἰς φιλονεικίας καὶ διαμάχας, ἔκδοτα ἀκόμη καὶ εἰς πράξεις ἀνηθικότητος. Ὅσοι ἀπὸ τοὺς πνευματικοὺς πατέρας ἐνησχολήθησαν καὶ ἐπρόσεξαν εἰς τὴν ἐξομολόγησιν μικρῶν, εἶνε εἰς θέσιν νὰ βεβαιώσουν ὅτι τὰ περισσότερα ἁμαρτήματα καὶ τὰς κακίας εἰμπορεῖ κανεὶς νὰ τὰ συναντήσῃ καὶ εἰς τὰς μικρὰς ἡλικίας. Δὲν εἶνε λοιπὸν πλάνη καὶ ἄγνοια ἀσυγχώρητος νὰ ὑποστηρίζωμεν ὅτι περιττεύει διὰ τὸ παιδὶ ἡ ἐξομολόγησις;

Καὶ ἂς μὴ νομίσῃ κανεὶς ὅτι τὸ παιδὶ δὲν αἰσθάνεται καὶ αὐτὸ τὴν ψυχολογικὴν ἀνάγκην τῆς ἐξομολογήσεως. Ἡ ἀκριβὴς παρατήρησις καὶ ψυχολογικὴ ἔρευνα τῆς παιδικῆς ἡλικίας ἀποδεικνύει, ὅτι καὶ τὸ παιδὶ αἰσθάνεται ἔλεγχον συνειδήσεως καὶ τὴν ἀνάγκην τῆς ἐξιλεώσεως καὶ συμφιλιώσεως μετὰ τοῦ Θεοῦ. Τὴν ἀνάγκην δὲ αὐτὴν ἐξυπηρετεῖ καὶ ἱκανοποιεῖ ἐπαρκῶς ἡ εἰλικρινὴς ἐξομολόγησις.

Ἐννοεῖται, ὅμως, ὅτι πρέπει οἱ γονεῖς νὰ ἐκλέξουν τὸν κατάλληλον πνευματικόν, ὁ ὁποῖος θὰ ἔχῃ τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν ὑπομονὴν καὶ τὴν ἀνάλογον γνῶσιν καὶ πεῖραν, ὥστε ν' ἀκούσῃ τὸν μικρόν, ὄχι μὲ αὐστηρότητα, ἀλλὰ μὲ ὕφος πατρικόν, καὶ νὰ τὸν ἐξετάσῃ κατάλληλως, χωρὶς νὰ τὸν πονηρεύσῃ μὲ ἐρωτήσεις ἀστόχους. Ὁ καλὸς πνευματικὸς δὲν θ' ἀρκεσθῇ βεβαίως εἰς ὀλίγας συμβουλὰς πρὸς τὸ παιδὶ καὶ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῆς συγχωρητικῆς εὐχῆς. Διὰ

νὰ διευκολυνθῇ δὲ καὶ αὐτὸς εἰς τὸ ἔργον του, πρέπει προηγουμένως οἱ γονεῖς νὰ ὁδηγήσουν τὸ παιδί των πῶς νὰ ἐξετάσῃ τὴν διαγωγήν του, πῶς νὰ σημειώσῃ καλῶς ὅλας τὰς παρεκτροπάς του καὶ πῶς θὰ τὰς εἴπῃ μὲ ὅλην τὴν εἰλικρίνειαν, χωρὶς φόβον καὶ δισταγμόν, ἐνώπιον τοῦ πνευματικοῦ πατρός.

Ἀπὸ μίαν εἰλικρινῆ καὶ καλῶς προητοιμασμένην ἐξομολόγησιν ἡ ὠφέλεια τοῦ μικροῦ εἶνε πάντοτε φανερὰ καὶ σημαντική. Ἐὰν ὁ πνευματικὸς ἐξετέλεσεν εὐσυνειδήτως τὸ ἔργον του, ὁ μικρὸς ὄχι μόνον θ' ἀνακουφισθῇ καὶ θ' ἀναχωρήσῃ μὲ ἐλαφρωμένην καρδίαν, ἀλλὰ καὶ θὰ παρουσιάσῃ διαφορετικὰς διαθέσεις καὶ ἀποφάσεις. Κυρίως, θὰ καταβάλλῃ προσπάθειαν διὰ τὴν διόρθωσιν τῶν ἐλαττωμάτων του καὶ τῆς συμπεριφορᾶς του. Ἀπόκειται δὲ εἰς τοὺς γονεῖς νὰ τὸν βοηθήσουν μὲ πάντα τρόπον, διὰ νὰ καλυτερεύσῃ τὸν χαρακτῆρά του βαθμηδόν. Πόσοι ὅμως ἀπὸ τοὺς γονεῖς ἐνδιαφέρονται καὶ ὁδηγοῦν τὰ παιδιά των εἰς τὴν ἐξομολόγησιν;

Ἀλλ' ὅσοι παρημέλησαν ἕως τώρα τὸ σπουδαῖον αὐτὸ καθῆκον πρὸς τὰ παιδιά των, εἶνε καιρὸς νὰ τὸ ἐπιμεληθοῦν ἀπὸ τώρα. Καὶ εἴμεθα βέβαιοι ὅτι θὰ πεισθοῦν καὶ αὐτοὶ ἐκ τῶν πραγμάτων, ὅτι ἡ τακτικὴ καὶ εἰλικρινὴς ἐξομολόγησις ἐνώπιον σεβαστοῦ καὶ ἐμπείρου πνευματικοῦ πατρὸς συντελεῖ σπουδαίως εἰς τὴν χριστιανικὴν μόρφωσιν καὶ τὴν πρόοδον τοῦ παιδιοῦ.

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ ΤΩΝ ΔΙΩΓΜΩΝ

ΕΥΝΙΚΗ

Ἡ

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

Εἰδήσεις εὐχάριστοι.

Παρὰ τὰς ἀντιρρήσεις, ποὺ εἶχε διατυπώσει πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἡ Τρυφῶσα, ὁ Φοῖβος εὐχαρίστως ἀπεφάσισε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ ν' ἀρχίσῃ τὴν ἐργασίαν του. Ἀλλ' ἐνόησε πολὺ γρήγορα, ὅτι ἦτο φρόνιμος ἡ ἀντίστασις ἐκείνη τῆς Τρυφώσης. Διότι πολὺ ἐκουράσθη, ὅταν ἔφθασεν εἰς τὸ παράπηγμα, ὅπου ὁ Ἀρνόβιος ἐξέθετε τὰ ἐμπορεύματά του.

Ρόδια, σταφύλια, σῦκα, μέλι ἦσαν τοποθετημένα κατὰ τρόπον, ποὺ θὰ εἵλκυον τοὺς ἀγοραστάς. Ὁ Φοῖβος ὤφειλε νὰ τοὺς περιποιῆται, καθ' ὃν χρόνον ὁ Ἀρνόβιος θὰ ἐπήγαινε πρὸς ἄλλα τῆς ἀγορᾶς σημεῖα, διὰ ν' ἀγοράσῃ μερικὰ πράγματα διὰ τὴν γυναῖκά του. Ὁ Φοῖβος ἦτο ὑποχρεωμένος νὰ τὰ φέρῃ εἰς τὴν οἰκοκυράν, ἐὰν ἕως τὸ μεσημέρι δὲν εἶχαν ἀκόμη πωληθῆ ὅλα τὰ φροῦτα· ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ὁ Ἀρνόβιος καὶ αὐτὸς θὰ ἐπέστρεφαν μαζῆ στὸ σπίτι. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ συνδυασμὸς ἀνέτρεπε τὰ σχέδια τοῦ γέροντος, ὁ ὁποῖος θὰ ἤθελε ν' ἀφήσῃ τὰ ἐμπορεύματά του ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τοῦ Φοίβου διὰ νὰ παραστῇ εἰς μίαν συζήτησιν περὶ τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς, ποὺ θὰ ἐλάμβανε χώραν μεταξὺ δύο φιλοσόφων: ἑνὸς ἐπικουρείου καὶ ἑνὸς στωϊκοῦ.

Ἦτο ὅμως ἐπείγουσα ἀνάγκη νὰ λάβῃ ἡ Τρυφῶσα τὰ ἀγορασθέντα δι' αὐτὴν ἀντικείμενα, ὁποιαιδήποτε καὶ ἂν ἦσαν αἱ διανοητικαὶ ἀνάγκαι τοῦ συζύγου της. Ἡ πώλησις ἦτο σχεδὸν μηδαμινὴ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, καὶ ἔτσι ὁ Φοῖβος ἔφυγεν εἰς κατάλληλον ὥραν διὰ φθάσῃ προτοῦ μεσουρανήσῃ ὁ ἥλιος.

Τὸ καλάθι ἦτο βαρὺ καὶ ὁ Φοῖβος, κουρασμένος ἀκόμη, ἐπροχώρει ἀργά. Πρὸς τὴν πύλην τοῦ Μαραθῶνος συνήντησεν ἕνα ἀπόσπασμα ρωμαϊκοῦ ἱππικοῦ. Τὸ ἠκολούθησεν εἴτε διὰ νὰ βλέπῃ τὴν συνοδείαν τῶν στρατιωτῶν, εἴτε διὰ νὰ προστατευθῇ ἐν ἀνάγκῃ, διότι δὲν ἦτο σπάνιον νὰ συναντήσῃ κανεὶς ληστάς, καὶ τὴν ἡμέραν ἀκόμη, πλησίον τῶν πυλῶν τῆς πόλεως.

Ὁ Φοῖβος ὤφειλεν ἐν τούτοις νὰ βαδίζῃ ἀρκετὰ γρήγορα διὰ νὰ ἀκολουθῇ τοὺς ἵππους, καίτοι πολλάκις τὸν ἐξέπληξεν ἡ βραδύτης τῆς πορείας των. Ἡ ἐξήγησις τοῦ ἐδόθη καθ' ἣν στιγμὴν ἔπαιρνε τὸ μονοπάτι, ποὺ ὡδήγει εἰς τὸ σπίτι. Οἱ στρατιῶται ἐσταμάτησαν· τότε ὁ Φοῖβος παρετήρησεν ὀπίσω του καὶ ἀντίκρυσε μίαν ἄλλην ἵλην ἱππικοῦ, ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ὁποίας ἦσαν ὑπηρέται συνοδεύοντες ἕνα κομψὸν ἅρμα. Συνεπέρανεν ἐκ τούτου, ὅτι ἡ δευτέρα αὕτη συνοδεία θὰ ἐτίθετο ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς πρώτης.

Δὲν εἶχε τὴν περιέργειαν νὰ περιμείνῃ τοὺς ξένους, διότι ἤξευρεν, ὅτι ἡ Τρυφῶσα εἶχεν ἀνάγκην τῶν πραγμάτων ποὺ περιεῖχε τὸ κάνιστρόν του. Ἐπετάχυνε λοιπὸν τὸ βῆμα καὶ ἔφθασεν ἀκριβῶς τὴν στιγμὴν ποὺ διέβαινεν ὁ Ἀνίκητος μὲ τὴν συνοδείαν του.

Ἄ! ἐὰν ἐγνώριζεν, ὅτι ἡ Εὐνίκη ἦτο ἐκεῖ! ἢ ἐὰν κανεὶς εἶχεν εἴπει εἰς τὴν κόρην, ὅτι τὸ ὡραῖον σπιτάκι, ποὺ ἐθαύμαζεν, ἀνῆκεν εἰς τὴν παραμάγαν της, καὶ ὅτι ἐκεῖ ἐπίσης ἔζη ὁ πολυαγαπημένος της ἀδελφός! ὁποία ἀνακούφισις διὰ τὰς δύο ἐκείνας θλιμμένας ψυχάς!

Ἀλλὰ τὰ δύο παιδιὰ κάθε ἄλλο ἐφαντάζοντο, παρὰ ὅτι ἦσαν τόσον κοντὰ τὸ ἕνα εἰς τὸ ἄλλο. Καὶ ἡ Εὐνίκη, κατευθυνομένη πρὸς τοὺς Δελφούς, παρεκάλει τὸν Θεόν, τὸν ὁποῖον εἶχε γνωρίσει, νὰ προστατεύσῃ τὸν ἀδελφόν της καὶ νὰ τὴν βοηθήσῃ νὰ τὸν εὕρῃ, ἐνῷ ὁ Φοῖβος διηγεῖτο εἰς τὴν παραμάναν τους ὅτι εἰς μάτην εἶχεν ἀναζητήσει τὴν οἰκογένειαν τῶν Γράκχων, εἰς τὴν ὁποίαν ἡ ἀδελφή του εἶχε πωληθῆ.

—Ἴσως καὶ νὰ μὴν ἔχουν ἔλθει καθόλου εἰς τὰς Ἀθήνας, εἶπεν ἡ Τρυφῶσα.

—Ὄχι, εἶμαι βέβαιος, διότι ὁ γέρων δοῦλος ποὺ μοῦ τὸ εἶπε δὲν ἔλεγε ψεύματα. Ναί, ναί, εἶνε ἐδῶ! Ἔχω τὴν πεποίθησιν, ὅτι θὰ ἐπανεύρω τὴν Εὐνίκην, καὶ τότε..... τότε.....

Ὁ Φοῖβος δὲν ἀπετελείωσε.

—Ποιὰ εἶνε ἡ σκέψις σου, παιδί μου;

—Τότε θὰ τὴν ἐξαγοράσω. Ἔμαθα σήμερα τὸ πρωὶ εἰς τὴν ἀγορὰν ἕνα νέον, ποὺ θὰ μοῦ παράσχῃ τὰ μέσα, ἐὰν μοῦ εἶπαν ἀλήθεια.

—Μήπως ἔμαθες, ὅτι ὁ Πλοῦτος πρόκειται νὰ στείλῃ εἰς τὰς Ἀθήνας βροχὴν σηστερτίων; εἶπε μὲ εἰρωνικὸν ἀλλὰ τρυφερὸν χαμόγελον ἡ Τρυφῶσα.

—Ὄχι, ἀλλὰ κάτι παρόμοιον. Ἡ ρωμαϊκὴ συνοδείαν, ποὺ ἔφερεν ἐπιστολὰς ἀπὸ τὴν Ρώμην εἰς τὸν νομάρχην μας, τὸν ἐπληροφόρησεν ἐπίσης, ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ Νέρων πρόκειται νὰ ἐπισκεφθῇ τὰς Ἀθήνας τὴν προσεχῆ ἄνοιξιν. Ἡ ἐπιθυμία του εἶνε νὰ παραστῇ εἰς τοὺς ἀγῶνας τῶν Ἰσθμίων, συνοδευόμενος ἀπὸ τοὺς περιφημοτέρους μονομάχους του, διὰ νὰ διδάξῃ εἰς μερικοὺς νέους τὴν πυγμαχίαν.

Τὸ πρόσωπον τῆς Τρυφώσης ἔλαβεν ὕφος ἀποστροφῆς, ὅταν ἤκουσεν αὐτά.

ΕΠΙ ΤΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ

Χαρακτηρισμὸς τῶν φιλοπολέμων.

Ἐκ τῶν φαινομένων τῶν παρηγόρων καὶ παρεχόντων τὴν ἐλπίδα, ὅτι ὁ Θεὸς ἐνδέχεται νὰ λυπηθῇ τὸν κόσμον καὶ προλάβῃ νέον φρικτὸν πόλεμον, πρὸς τὸν ὁποῖον τὰ κράτη φέρονται τυφλῶς, εἶναι τὸ γεγονός, ὅτι καί τινες πολιτικοὶ ἄνδρες αἰσθάνονται καὶ ὁμολογοῦν ὅτι ἡ πρὸς τὸν πόλεμον φορὰ εἶναι καθαρὰ παραφροσύνη.

Οὕτως ὁ κ. Μπάλντουϊν, ἀρχηγὸς τοῦ μεγαλυτέρου σήμερον ἐν Ἀγγλίᾳ κόμματος καὶ συναρχηγὸς ἐν τῇ κυβερνήσει τῆς Μεγάλης Βρεττανίας, ὁμιλῶν τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν ἐπὶ τῆς διεθνοῦς καταστάσεως, εἶπε: «Τὰ ἔθνη δὲν ἀκολουθοῦν τὴν εὐρεῖαν λεωφόρον τῆς εἰρήνης, ἀλλ' ἐπικινδύνους ἀτραπούς, αἵτινες δύνανται νὰ ὁδηγήσουν εἰς τὸν πόλεμον. Δὲν εἶμαι ἀπαισιόδοξος, ἀλλ' ἔρχονται στιγμαί, καθ' ἃς ἔχω τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι ζῶ ἐντὸς ἀσύλου παραφρόνων»! Προσέθεσεν, ὅτι ὁ πόλεμος ἀφῆκεν εἰς τοὺς ὀργανισμοὺς τῶν Μεγάλων Δυνάμεων σοβαρὰν πάθησιν, ἡ ὁποία εἰς ὡρισμένας στιγμὰς «ἀπειλεῖ νὰ μολύνῃ ὅλα τὰ πρώην θύματά της μὲ τὸ δηλητήριον τῆς πανώλους τοῦ 1914». Ἐτερμάτισε δὲ τὸν λόγον του μὲ τὴν ὁμολογίαν, ὅτι «ἂν δὲν μεταβληθοῦν τὰ ἰδανικὰ καὶ αἱ ἀπόψεις ἑκάστου ἔθνους, εἶναι δύσκολον νὰ μεταβάλῃ τις τὸν τρόπον τῆς ἐνεργείας των».

Ἀμφιβάλλομεν ἂν ἀπὸ τῆς λήξεως τοῦ ἀπαισίας μνήμης παγκοσμίου πολέμου ἠκούσθη χαρακτηρισμὸς τόσον βαρύς, ἀλλὰ δυστυχῶς καὶ τόσον ἀληθής, ὅσον αὐτὸς ποὺ ἠκούσθη ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Μπάλντουϊν διὰ τοὺς κυβερνήτας τῶν κρατῶν, τοὺς ἐξωθοῦντας αὐτὰ πρὸς νέον πόλεμον: ὅτι ἐνεργοῦν ὅπως καὶ οἱ τρόφιμοι ἑνὸς ἀσύλου παραφρόνων! Καὶ ὅμως οὐδέποτε οἱ δυστυχεῖς παράφρονες εἶχαν τὴν δύναμιν νὰ κάμουν τόσα ἐγκλήματα, ὅσα οἱ ἐξωθοῦντες πρὸς τὸν πόλεμον.

Ἂς ἐλπίσωμεν ὅμως, ὅτι προτοῦ ἐκδηλωθῇ τὸ μέγιστον τῆς παραφροσύνης ἔγκλημα, ὁ νέος πόλεμος, ὁ Θεὸς θὰ μεταστρέψῃ τὰς διαθέσεις τῶν σπευδόντων πρὸς τὸ ἔγκλημα τοῦτο.

Ἱεροσυλία!

Δύο ἐκ τῶν σοβαρωτέρων ἐφημερίδων ἐσχολίασαν κατὰ τὸν προσήκοντα τρόπον τὴν συμπεριφορὰν τοῦ ἀντιπροσωπεύσαντος τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ κατὰ τὰς τελευταίας ὥρας τεσσάρων ἐγκληματιῶν θανατωθέντων. Ἡ μὲν μία, σχολιάζουσα τὴν εἴδησιν, ὅτι ὁ ἱερεὺς τῶν φυλακῶν ἐφανέρωσε τί εἶπαν οἱ μελλοθάνατοι κατὰ τὴν ἐξομολόγησιν, ἐσημείωσε· «Τὸ πρᾶγμα εἶναι, ὄντως, καταπληκτικόν, διότι τὸ μυστήριον τῆς Ἐξομολογήσεως εἶναι ἀπὸ τὰ ἱερώτερα..... Κοινολόγησις τοῦ περιεχομένου τῆς ἐξομολογήσεως θ' ἀπετέλει πρᾶξιν ἀχαρακτήριστον καὶ τόσον ἀντιχριστιανικήν, ὥστε νὰ μὴ τολμῶμεν νὰ πιστεύσωμεν ὅσα γράφονται». Ἡ δὲ ἄλλη, πληροφοροῦσα, ὅτι οἱ μελλοθάνατοι διεσκέδαζαν καὶ εὐωχοῦντο πίνοντες κατὰ κόρον μέχρι τῶν πρωϊνῶν ὡρῶν, προσθέτει: «Εἰς κατάστασιν κραιπάλης σχεδόν, μερικοὶ ἐξ αὐτῶν ἐξωμολογήθησαν πρὸ τῆς ἐκτελέσεώς των καί.... ἐκοινώνησαν τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων, χωρὶς οὔτε ὁ ἱερεύς, οὔτε ἄλλος κανεὶς νὰ συλλογισθῇ τὸ μέγεθος τῆς ἱεροσυλίας αὐτῆς».

Δὲν γνωρίζομεν, ἂν αἱ οὕτω σχολιαζόμεναι εἰδήσεις εἶναι ἀληθεῖς. Δὲν δυνάμεθα ὅμως νὰ μὴ ὑπογραμμίσωμεν ὡς ἀξίαν πολλῆς προσοχῆς ἐκ μέρους τῆς διοικούσης Ἐκκλησίας τὴν ὑγιῆ καὶ σαφῆ ἀντίληψιν, ποὺ ἔχουν αἱ ἐφημερίδες αὗται τόσον περὶ τῆς σπουδαιότητος καὶ τοῦ ἀπορρήτου τοῦ μυστηρίου τῆς Ἐξομολογήσεως, ὅσον καὶ περὶ τοῦ ὕψους τοῦ μυστηρίου τῆς θείας Κοινωνίας, τὴν μετάδοσιν τοῦ ὁποίου εἰς ἀναξίους χαρακτηρίζουν ὡς ἱεροσυλίαν. Καὶ εἶναι ἐξόχως θλιβερὸν γεγονὸς ὅτι, παρ' ὅλα ὅσα ἐγράφησαν καὶ ἐλέχθησαν καὶ συνεζητήθησαν εἰς τὰς συνελεύσεις τῆς Ἱεραρχίας, δὲν λαμβάνεται φροντὶς διὰ τὸ μυστήριον τῆς Ἐξομολογήσεως, τὸ ὁποῖον διὰ τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν πιστῶν ἔχει καταργηθῆ· διότι οἱ εἰς τὸ αὐτὸ σκότος τῆς ἀγνοίας καὶ ἀδιαφορίας εὑρισκόμενοι ἱερεῖς δέχονται ἀνεξομολογήτους, ἢ κατὰ τρόπον ἐμπαικτικὸν διὰ τὴν Ἐξομολόγησιν ἐξομολογηθέντας, νὰ προσέρχωνται εἰς τὴν θείαν Κοινωνίαν ἀγεληδὸν καὶ κατὰ τρόπον ἀγελαῖον.

Μουσικὴ εἰς λατρείαν τοῦ Θεοῦ.

Πλήθη Ἀθηναίων ἔσπευσαν κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα, ἐπὶ τῇ 250ῇ ἐπετηρίδι τοῦ Μπάχ, νὰ ἀκούσουν τὴν μουσικὴν ἐκτέλεσιν ἑνὸς ἐκ τῶν ἀριστουργημάτων του «τὰ Πάθη (τοῦ Χριστοῦ) κατὰ Ἰωάννην».

Καὶ ὁ μὲν μεγαλοφυὴς οὗτος μουσικοσυνθέτης, ὁ Μπὰχ δηλαδὴ εἰς τὰ ἀριστουργήματά του, ὅπως «τὰ Πάθη κατὰ Ἰωάννην», ἢ «κατὰ Ματθαῖον», ἐξεδήλωνε τὸ βαθὺ θρησκευτικόν του αἴσθημα. Διότι ἐχρησιμοποίει τὸ μουσικόν του τάλαντον ὡς κύριον μέσον τῆς λατρείας τοῦ Θεοῦ, μιμούμενος τὸν θεόπνευστον ποιητὴν καὶ μουσουργὸν Δαβίδ. Καὶ διὰ τοῦτο ὁ Μπὰχ ἐχαρακτήριζε τὴν μουσικήν, ὡς «εὔηχον ἁρμονίαν πρὸς τιμὴν τοῦ Θεοῦ καὶ πρὸς εὐλαβῆ ἀναψυχήν»· τὰ δὲ ἔργα του ἀρχίζουν μὲ τὴν φράσιν: «Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ»· ἢ τελειώνουν μὲ τὴν φράσιν: «Τῷ Θεῷ μόνῳ δόξα». Ἀλλὰ πόσοι ἀρά γε ἀπὸ τοὺς φιλομούσους Ἀθηναίους, ποὺ ἤκουσαν τὴν μουσικὴν αὐτήν, ἀνέγνωσάν ποτε τὸ «κατὰ Ματθαῖον» ἢ τὸ «κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον», διὰ νὰ γνωρίσουν ἀπὸ ἐκεῖ, ἀπὸ τὴν θείαν πηγήν, τὰ Πάθη τοῦ Χριστοῦ; Πόσοι ἔχουν κἂν εἰς τὴν βιβλιοθήκην των τὸ Εὐαγγέλιον; Πόσοι ἐγνώρισαν ὡς Σωτῆρά των τὸν ὑπὲρ αὐτῶν παθόντα Χριστόν; Ἐγράφη, ὅτι τὰ ἀριστουργήματα τοῦ Μπὰχ «ἐμποροῦν καὶ εἰδωλολάτρας ἀκόμη νὰ συγκινήσουν». Νὰ ἐλπίσωμεν, ὅτι οἱ Χριστιανοί, ποὺ τὰ ἤκουσαν προχθές, συνεκινήθησαν κατὰ τρόπον χριστιανικώτερον ἀπὸ τοὺς εἰδωλολάτρας;

Τὸ ἀσύγκριτον βιβλίον.

Θὰ ἐχρειάζετο νὰ σημειώσωμεν καὶ εἰς τὸ παρὸν γνώμας μεγάλων ξένων ἀνδρῶν, διὰ τὴν ἀξίαν τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τὴν θέσιν του εἰς τὴν κυβέρνησιν τῶν λαῶν, διὰ νὰ ἐννοηθῇ εἰς ποῖον βαθὺ σκότος εὑρίσκονται ὅσοι φρονοῦν, ὅτι οἱ κυβερνῆται τῆς χώρας μας «δὲν πρέπει νὰ κυβερνοῦν μὲ τὸ Εὐαγγέλιον».

Ὁ ἀμερικανὸς Βενιαμὶν Φρανκλῖνος (ἐπιστήμων ἐκ τῶν μεγαλυτέρων—ἐφευρέτης τοῦ ἀλεξικεραύνου—ἀλλὰ καὶ πολιτικὸς καὶ διπλωμάτης) εἰς τὰς συμβουλάς του πρὸς τοὺς νέους ἔγραφε: «Νέε, σὲ συμβουλεύω νὰ καλλιεργήσῃς τὴν γνωριμίαν σου μὲ τὴν Ἁγίαν Γραφὴν καὶ νὰ πιστεύῃς ἀδιστάκτως εἰς τὰ διδάγματα αὐτῆς. Τοῦτο ἀποτελεῖ τὸ ἀσφαλὲς συμφέρον σου». Ὁ ἀμερικανὸς Δανιὴλ Οὐέμπστερ (πολιτικὸς καὶ διάσημος ῥήτωρ): «Ἐὰν ἐμμείνωμεν εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ἡ πατρίς μας θὰ βαδίζῃ τὴν ὁδὸν τῆς προόδου καὶ τῆς εὐημερίας. Ἐὰν ὅμως, εἴτε ἡμεῖς, εἴτε οἱ ἀπόγονοί μας, παραμελήσουν τὰ διδάγματά της καὶ περιφρονήσουν τὸ κῦρός της, οὐδεὶς δύναται νὰ προβλέψῃ ποία αἰφνιδία καταστροφὴ δύναται νὰ κατακλύσῃ καὶ νὰ θάψῃ τὴν δόξαν μας εἰς βαθυτάτην ἀφάνειαν». Ὁ ἀμερικανὸς Ἀλφρέδος Μάχαν (ναύαρχος καὶ συγγραφεύς): «Κατόπιν μακρᾶς πείρας τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, τῆς ἀθρησκείας καὶ τῆς θρησκείας, δύναμαι νὰ βεβαιώσω μὲ ὅλην τὴν πεποίθησιν μιᾶς ὁλοκλήρου ζωῆς, ὅτι ὁ ἄνθρωπος, ποὺ ἐξοικειώνεται, ἔστω καὶ ἀτελῶς, μὲ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀπολαμβάνει φῶς, δύναμιν, κίνητρον ζωῆς καὶ ἐνίσχυσιν, τὰ ὁποῖα δὲν ἠμπορεῖ νὰ εὕρῃ εἰς καμμίαν ἄλλην πηγήν». Καὶ ὁ συμπολίτης του Ρόβέρτος Λῆ (στρατάρχης καὶ συγγραφεύς): «Ἡ Ἁγία Γραφὴ εἶναι βιβλίον, πρὸς τὸ ὁποῖον συγκρινόμενον πᾶν ἄλλο βιβλίον εἶναι ἐλαχίστης σημασίας. Εἰς ὅλας μου τὰς ἀμηχανίας καὶ στενοχωρίας τὸ βιβλίον αὐτὸ δὲν ἔλειψέ ποτε νὰ μοῦ δίδῃ φῶς καὶ δύναμιν».

ΘΕΙΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ

Τὴν Κυριακὴν τῶν Βαΐων θὰ ὁμιλήσουν κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν οἱ κάτωθι θεολόγοι εἰς τοὺς ἱ. ναούς:

Μητροπόλεως ὁ ἀρχιμ. Σεραφεὶμ Παπακώστας.

Χρυσοσπηλαιωτίσσης ὁ ἀρχιμ. Ἰγνάτιος Κολιόπουλος.

Ἁγ. Κωνσταντίνου (Ὁμονοίας) ὁ κ. Π. Τρεμπέλας.

Ἁγ. Ἀναργύρων (Νέας Ἰωνίας) ὁ κ. Ἀχ. Παπαθανασόπουλος. Ἁγ Ζώνης ὁ κ. Δημ. Παπακωνσταντίνου.

Ἐπίσης ὁμιλοῦν κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν καὶ τὸ ἀπόγευμα οἱ παρεπιδημοῦντες κ. κ. Ἰωάν. Καψιμάλλης ἐν Καβάλλᾳ· Χ. Δέδες ἐν Χανίοις· Ἱεροδ. Λεωνίδας Παρασκευόπουλος ἐν Χίῳ· Χ. Παπαγιάννης ἐν Μυτιλήνῃ· Ἀθ. Φραγκόπουλος ἐν Ἰωαννίνοις· Κωνστ. Λαμπρόπουλος ἐν Ἡρακλείῳ· Κ. Χρόνης ἐν Ναούσῃ καὶ Περ. Φωτόπουλος ἐν Αἰτωλικῷ καὶ Νεοχωρίῳ· καὶ οἱ περιοδεύοντες κ.κ. Λάζ. Χατζηθέμελις ἐν Αἰγύπτῳ· καὶ Π. Παπαγιάννης ἐν Κομοτινῇ.

Τύποις «ΖΩΗΣ» — Ἱπποκράτους 189, Ἀθῆναι.